

Amateur football as a working area: A field study on the working processes of amateur football players

Bir çalışma alanı olarak amatör futbol: Amatör futbolcuların çalışma süreçleri üstüne bir alan araştırması

Mert Kerem Zelyurt¹
Muazzez Şaşmaz Ataçoğu²

Abstract

Amateurism despite carrying conceptually an opposite content of professional, amateur football leagues seem to have function as an employment area which football players earn money such as professional leagues and contains hidden professionalism. In this study, it is obtained to describe undeclared revenue generation and working processes in amateur football leagues. "Qualitative Methods" and based on this "Semi-Structured in-depth Interview" technique was used in the research. Interviews has been made with 7 people played in amateur football leagues, determined by "Theoretical Sampling" and were recorded in voice recorder. The raw data obtained from the study, was subjected to content analysis revealed under three themes: 1. Income Providing 2. Social Security Deprivation 3. Departures from professional to amateur. The findings under three main themes by in their own content analysis were subjected to qualitative data coding, thus each theme divided into sub-themes and has been converted into processed data. In findings that were gained, it is outstanding that undeclared income is provided from playing amateur football; agreements were

Özet

Amatörlüğün kavramsal olarak profesyonel karşıtı bir içerik taşımaya rağmen, amatör futbol liglerinin, profesyonel ligler gibi futbolcunun para kazandığı ve gizli profesyonellik içeren bir istihdam alanı şeklinde işlediği görülmektedir. Bu çalışmada amatör futbol liglerindeki kayıt dışı gelir elde etme ve çalışma süreçleri betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada "Nitel Yöntem" ve buna dayalı olarak "Yarı Yapılandırılmış Derinlemesine Görüşme" tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler amatör liglerde futbol oynamış olan, "Teorik Örneklem" yoluyla belirlenmiş 7 kişiyle yapılmış ve ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Araştırmadan elde edilen ham veriler, içerik çözümlemesine tabi tutularak üç tema altında ortaya konulmuştur: 1. Gelir sağlama 2. Sosyal Güvence Yoksunluğu 3. Profesyonelden amatöre gidenler. Üç ana tema altındaki bulgular ise kendi içinde içerik çözümlemesiyle nitel veri kodlamasına tabi tutulmuş, böylelikle her bir tema alt temalara ayrılarak işlenmiş veriye dönüştürülmüştür. Elde edilen bulgularda amatör futbolculuktan kayıt dışı gelir sağlandığı; yapılan anlaşmaların sözlü ya da senede dayalı anlaşmalar olduğu, alacak sorunu yaşandığı,

¹ Ph.D., İstanbul Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, kzelyurt@gmail.com

² Res. Asst. Ph.D., Marmara University, School of PES, m.sasmazatacogugu@gmail.com

made based on verbal agreements or bill agreements, experiencing receivable problem, football players are deprived of social security and insurance is not done; due to age quota rule in professional third league or some amateur teams offering more revenue providing possibility than third league teams amateur clubs in the leagues are preferred by players.

futbolcuların sosyal güvenceden yoksun olduğu ve sigorta yapılmadığı; profesyonel üçüncü ligdeki yaş kontenjanı kuralından dolayı veya bazı amatör takımların üçüncü lig takımlarından daha fazla gelir sağlama imkanı sunması gibi sebeplerden dolayı amatör liglerdeki kulüplerin futbolcular tarafından tercih edildiği göze çarpmaktadır.

Keywords: Amateur football player; Undeclared income; Verbal agreement; Agreement based on bill; Higher wage in amateur.

Anahtar Kelimeler: Amatör futbolcu; Kayıt dışı gelir; Sözlü anlaşma; Senetli anlaşma; Amatörde yüksek ücret.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş ve Amaç

Sporda ya da başka bir faaliyette “Amatör” sözcüğünün anlamı irdelendiğinde; “bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için yapan hevesli, meraklı (kimse), profesyonel karşıtı”³ şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Söz konusu faaliyetin zevk için veya bir serbest zaman uğraşı olarak yapılması anlaşılmaktadır. Bu yönüyle amatörlük kavramı, “profesyonel karşıtı”, yani mesleki olmayan; bu faaliyet karşılığında kişinin gelir sağlamadığı bir ontolojiyi (varlık alanı) yansıtmaktadır. Ancak Türkiye’de futbol dışındaki bazı amatör spor branşlarındaki gelir sağlama durumunu bir yana bırakacak olursak, hem profesyonel hem amatör kategorisi bulunan futboldaki “amatörlük” sürecinin işleyişte epistemolojisinden bir kopuş yaşamakta olduğu gözlemlenmektedir.

Türkiye’de amatör liglerdeki takımların profesyonel liglere çıkma yarışı, amatör futbolun da ekonomik değer kazanmasını sağlamakta, bu alana bir istihdam değeri de yüklemektedir. Öyle ki, futbolda amatör kümelerin birinci, ikinci, üçüncü profesyonel liglerin bekleme odası olduğu dile getirilmektedir (Fişek,2003:62). Amatörlüğün gizli profesyonellik içerdiğine yönelik iddialar (Erkal, Güven, Ayan, 1998:205), amatör liglerdeki futbolcuların ya da antrenörlerin bu işten gelir sağladığına yönelik sahadan yapılan gözlemlerle doğrulanmaktadır. Ancak amatör futbolcuların bu işten sağladıkları gelirin temel özelliğinin “*kayıtdışılık*” unsurunu yansıttığı görülmektedir. “Kayıtdışı istihdam, istihdam faaliyetlerinin (üretim ve hizmet) resmi belgelere dayandırılmaması ve böylece resmi kayıtlara girmemesi, bunun sonucunda vergisel ve zorunlu sosyal yükümlülükler de dahil olmak üzere tüm yükümlülüklerin, mali ve sosyal güvenlik kurumlarının denetim alanı dışına çıkarılmasıdır.” (Güloğlu, 2005:4).

³Bkz. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.52d4f66ee92e79.85191759, Erişim tarihi: 28.11.2013

Amatör liglerdeki ekonomik döngünün ve istihdam sürecinin herhangi bir resmi denetime tabii olmaması, bu faaliyetleri futbolcular açısından “enformel” bir gelir alanı olarak konumlandırmaktadır. Bucak da amatör liglerdeki kayıt dışı parasal süreçleri şu şekilde ifade etmektedir: “Futbolcular ve amatör kulüpler arasındaki bu anlaşmalar hep ‘söz’ üzerine. Çok nadiren senet yapılıyor. Birçok kez oyuncular söz verilen paraları alamıyor. Birçoğu 5-10 bin peşinat ve 1000 TL maaşla geçinen bu futbolculara yönetim “Vermiyoruz kardeşim” dediklerinde yapabilecekleri hiçbir şey yok. Tersine durum da geçerli elbette. Sezon başı peşinat veya avans alıp lisansı çıkmadan giden futbolcular da yok değil. O veya bu şekilde ortada anlaşmazlık olduğunda tarafların ortaya koyacakları bir belge olmuyor. Kimi zaman yerel basında bu tür haberler çıkıyor, “Verdim, almadım” tartışmaları gidiyor. Kim haklı belli değil...” (30.10.2013, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/efkan_bucak/amatore_de_sozlesme_ger_ek-1158054, Erişim Tarihi: 24.11.2014).

Yukarıdaki satırlarda da ifade edilen, amatörülüğün kayıt dışı kazançlarla gizli profesyonellik içermesi ve böylelikle “profesyonelleşme” eğilimi kazanması; amatör futbolculuğun profesyonellik karşısı “bir serbest zaman uğraşı” olmasının yanında kayıt dışı bir “iş” sürecini yansıttığını göstermektedir. *Bu araştırmanın amacı*; “amatör liglerdeki futbolcuların bu işten gelir sağlama sürecini betimlemek ve bu sürece ilişkin belirli sorunsalları ortaya koymak”tır. Araştırmadan elde edilen veriler, deneklerin öznel deneyimleriyle sınırlı olmakla beraber; alana ilişkin belirli eğilimlere dair ip uçları tespit edilmeye çalışılacaktır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, nitel yönteme göre dizayn edilmiştir. Nitel yönteme başvurulmasının nedeni; amatör futbolculuktaki gelir elde etme, sözlü ya da senede dayalı sözleşmeler, amatör takımlara yapılan transfer süreçleri, sosyal güvence vs kayıt dışı çalışma süreçlerini açığa çıkarmaktır. Amatör futbolda çalışma sosyolojisini inceleyen bir çalışma olmaması da, bu alanda gizli kalan sosyal değişkenleri ortaya çıkarma bakımından, nitel yönteme başvurmayı gerekli kılmaktadır. Kapalı uçlu sorularla düzenlenmiş bir anket soru formu, daha çok deneye ulaşım alandan nicel veri elde etmeyi mümkün kılarken; araştırma problemine dayanak teşkil eden sosyolojik süreçleri yansıtmaya ve betimleme bakımından yetersiz kalabilmektedir. Çalışmamızda kullanılacak olan “görüşme tekniği”nin nitel araştırmada en yaygın kullanılan veri toplama yöntemlerinden biri olmasının nedeni; “(...) bireylerin verilerini, görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını ortaya çıkarma yönünden oldukça güçlü olması ve iletişimin en yaygın biçimi olan konuşmayı temel almasıdır. Bu yönüyle yazmaya veya doldurmaya dayalı testler ya da anketlerde var olan sınırlılığı ve yapaylığı ortadan

kaldırır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008:127). Bu çalışmada nitel yöntem ve derinlemesine görüşme tekniği kullanarak konuya ilişkin olumsal durumları, süreçleri ve eğilimleri olabildiğince ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Buradan hareketle amatör liglerde futbol oynamış 7 kişiyle “*Yarı Yapılandırılmış Derinlemesine Görüşme*” yapılmıştır. Örneklem genişliği Glaser ve Strauss (1967) tarafından geliştirilen “Teorik Örneklem” yoluyla belirlenmiştir. “Bu örnekleme görüşülecek kişilerin seçimi araştırmanın gelişimi ile ortaya çıkmakta, araştırma sürecinin içinde nihai halini almaktadır” (Kümbetoğlu, 2008:100). Bu örnekleme yönteminde araştırmacı örneklemin genişliğinden emin olmamakta; ortaya çıkan kavram ve süreçlerin birbirini tekrar etmeye başladığı zamana göre yeterli sayıda bireylere ulaştığına karar verebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:115). Deneklerle yapılan görüşmeler, 2013 Aralık ve 2014 Ocak aylarında yapılmıştır. Her bir denekle yapılan görüşmelerin süreleri şu şekildedir: A(31):10,00 dk. M(23):10,55 dk. F(34):16,55 dk. K(38):13,52 dk. T(33):9,23 dk. E(34): 23,46 dk. U(35):8,44 dk.

“Örnekleme dahil edilecek birey ya da bireylerden elde edilmesi planlanan verinin derinliği ve genişliği örneklem büyüklüğü ile genellikle ters orantılıdır”(Yıldırım ve Şimşek, 2008:115). Öyle ki, “Bazen tek bir bireyle yapılan bir araştırmanın verileri, bir başka çalışmada 20 bireyden toplanan verilerden çok daha fazla olabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008:115).

Nitel verilerin analizinde ilk aşama, görüşme kayıtlarını bilgisayarda bir metin haline dönüştürmekle başlamaktadır. Görüşme kayıtlarından, araştırma konusunun içeriğine dayalı bir ayıklama işlemi yapmak için, görüşme kayıtlarının dikkatle dinlenmesi gerekmektedir. Nitel veri analizinin aşamaları sırasıyla; anlamlı kavram ve temaların kodlanarak “verilerin işlenmesi”, “verilerin görsel hale getirilmesi” ve “sonuç çıkarma ve değerlendirme” aşamalarından oluşmaktadır (Kümbetoğlu, 2008:153). Deneklerle yapılan görüşme kayıtları metne dönüştürüldükten sonra, araştırma konusunun kapsamı göz önüne alınarak içerik çözümlemesine tabi tutulmuş ve belirli ana temalar altında kategorileştirilmiştir. Belirlenen her temanın kapsadığı yazılı metinler de kendi içinde içerik çözümlemesine tabi tutularak belli kavramlar altında kodlara ayrılmıştır. Böylelikle ham veriler işlenmiş verilere dönüştürülmeye çalışılmıştır. Araştırmada amatör futbolun bir çalışma alanı olarak sorunsallaştırılmasıyla uyumlu olarak “gelir sağlama”, “sosyal güvence yoksunluğu”, “profesyonelden amatöre gidenler” olarak belirlenen temaların, günümüzde amatör futbolcuların çalışma sosyolojisine ilişkin ipuçları vereceği düşünülmektedir. Bu temaların her birinin kapsamındaki anlatılara ilişkin kodların gerek kapsamı altında olduğu ana tema gerekse kendi aralarında tutarlılık ve örüntü oluşturmalarına dikkat edilmiştir. Görüşme verilerinin analizinde, görüşülen denek sayısının az kişiden oluşması nedeniyle herhangi bir bilgisayar tabanlı istatistik

programından yararlanılmamıştır. Çözümlemeler elde yapılmıştır. Araştırmanın deneklerini oluşturan kişilerin isimleri gizli tutulmuş, kişilerin tanınmaması için yalnızca isimlerinin baş harfleri ve yaşları belirtilmiştir.

Bulgular

Tablo 1: Gelir Sağlama

<p>Süper Amatör lig takımında A takım ve altyapı antrenörlüğü yapan A(31), amatör liglerde futbol oynadığı dönemde bu işten harçlık kazandığını belirtmekte ve şu şekilde devam etmektedir(31): “Öğrenciliğimde, yaklaşık 2000-2004 yılları arasında haftada 50 lira ile 100 lira arasında haftalık harçlık alıyordum. (...) O zaman evden 30 lira harçlık alıyordum, kulüpten 100 lira para alıyordum(...).”</p>	<p><i>Harçlık kazanma</i></p> <p>←</p>
<p>5 senedir amatör liglerde futbol oynayan üniversite öğrencisi M(23), amatör futbolu geçimini sağlamak için yapmadığını, keyif ve ek gelir amaçlı yaptığını belirtmekte: “Amatör futbol oynamamın sebebi, geçimimi sağlamak değil, keyif ve ek gelir elde etmek. Ama geçimini sağlamak için yapan arkadaşlar da var. İşte hayatını sürdürmek için yapan var. Ek gelir olarak yapan var. Sadece keyif için yapan var. Bu kişiden kişiye değişiyor. Benim için üniversite hayatımın yanında hem spor yapma aktivitesi, hem de öyle böyle bir yan gelir.”</p>	<p><i>Ek gelir sağlama</i></p> <p>←</p>
<p>10 sene amatör liglerde futbol oynamış, şu an 1. amatör kümedeki bir takımında A takım ve altyapı antrenörlüğü yapan F(34), amatör takımlardaki futbolcuların paralarını almaları için, takımın küme düşmemeye ya da şampiyonluğa oynayan bir takım olması gerektiğini belirtmekte: “Eğer takım şampiyonluğa oynuyorsa veya küme düşmemeye oynuyorsa bu parayı, oyuncu yüzde seksen beşini alır. Ama hedefsiz kalırsa yani düşmeyi garantilerse veya çıkmamayı garantilediği zaman o paraların yüzde doksanı ölür. Alamaz oyuncu. Ve ertesi sene de yaşı eğer tutmuyorsa serbest kalır, bu yüzden de gider başka kulüpte oynar.(...) Senede 2-3 kulüp değiştiren futbolcu var. Futbol federasyonu tekrardan da para kazanma</p>	<p><i>Kulüpten alınamayan para</i></p> <p>←</p> <p><i>ka</i></p> <p><i>Transfer</i></p>

amaçlı transfer dönemi yaptı. Mesela 1. amatörde oynayan adam Ocağın 15'ine kadar, Ocağın 15'inde 1. amatör bitiyor. Tekrar federe kulüp buluyor 2. amatörde. **2. amatörde gidiyor maç başına 50 lira 100 lira, oynayabilecek bir takım buluyor. Sezonu 2 kulüpte 3 kulüpte geçiren oyuncular var. Bu işi meslek haline getirmiş amatörde."**

Süper amatör ligde bir takımda oynayan üniversite son sınıf öğrencisi M(23), bu işten para kazandığını belirtmekte: "**Kazandım. Hala da kazanıyorum.** [Ortalama ayda ne kadar?] Takımına göre değişiyor. [Bu seneki?] **Bu seneki 1500.** [BAL ligidir değil mi?] Hayır bu sene süper amatör. **BAL liginde daha fazla.** [Peşin bir para aldınız mı?] Tabii bir, 5600 lira para aldım. [Yine bir amatör takımdan mı geldiniz?] Geçen yıl da bu takımdaydım. Tekrar bu sene de burayla anlaştım 2 yıl üst üste. Ama 2 yıl önce başka bir süper amatörden geldiğimde yine 1000 lira anlaşma imzalamıştım. Yani, (...) lafta imzalamıştım, anlaşma falan yoktu tabii."

A(31), çeşitli takımlarda aylık maaş verildiğinden söz etmekte: "X takımını bizim gruptaydı mesela. Bire bir yaşamadım ama bunu duyuyorum mesela. **Mesela 10 Bin lira peşin vermişler, 1000 lira, 1500 lira maaşları olduğu söyleniyor.**(...)Sonra bakıyorum Y takımını. Yani bu tip takımlar var yani. Böyle maaşları verdiği söyleniyor."

A(31) amatör futbolda "gizli profesyonellik" olduğunu da vurgulamakta: "**Gizli profesyonellik var zaten. Bu amatör şeyde gizli profesyonellik var. Sözleşme falan yapılmıyor.** Belki yapıyorlarsa senetlerle falan, karşılıklı senet falan dolduruyor olabilirler. (...) **Bir de şöyle bir şey var, sözleşme yapıyorsun.** E birileri aracı oluyor, tamam takıma kefil oluyor, senin futbolculuğuna kefil oluyor. Ondan sonra gidiyorsun diyorsun ki işte, bana ne kadar para vereceksiniz? Adam diyor ki işte sana 5 bin lira 10 bin lira peşin vereceğim, oynadığın maç başına da atıyorum 250 lira, ya da aylık sana maaş olarak 1000 lira 1500 lira para vereceğim."

Profesyonel futbolculuğu bıraktıktan sonra sağlık sektöründe çalışmaya

Meslekleşme

Yıla ve takıma göre gelir oranı

a

Aylık Maaş

Gizli profesyonellik

Sözlü anlaşma

<p>başlayan K(38), yeni işiyle birlikte amatör futbolculuğu da yürüttüğünü ve amatörden aylık ücret aldığını belirtmekte: “(...) Aylık bazda para alıyordum. Ama bu şey olarak değil yani, kayıtlı bir şey değil. Çünkü o an çalıştığımızdan dolayı () elden para alıyordum. [Ne kadar ücret aldınız?] 2008 yılında aylık 450’yle başlamıştı, 450 milyona(...). Sonra arttı, 550-600, en son oynadığımda 700 civarı alıyordum. [Hangi yıldır peki?] En son 700 aldığım 2010 yılıydı. [Giderken transfer ücreti aldığınız oldu mu?] İlk anlaştığım sene olmuştu 2007 yılında. Yaklaşık 4 milyar para almıştım peşinat olarak.”</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ek iş</i></p> <p>←</p>
---	--

Tablo 2: Sosyal Güvence Yoksunluğu

<p>Amatörde kulüple yapılan sözlü anlaşmanın herhangi bir güvencesi olmadığını, bu durumu “futbolcu alamıyor, aç kalıyor” ifadesiyle vurgulayan A(31), mevcut durumu şu şekilde aktarmakta: “Amatörde gizli profesyonellik olduğu için bir sözleşme yok, herhangi bir şekilde sigortalanma yok. E başka da bir şey olmayınca ağızdan çıkan sözler önemli oluyor onlar için de.”</p>	<p style="text-align: center;"><i>Sigortasızlık</i></p> <p>←</p>
<p>K(38), amatörde kulüp ve futbolcu arasında basit bir A4 kağıdına sözleşme yapıldığını, taraflar arasındaki bu sözleşmenin ise hiçbir resmi değeri olmadığını vurgulamakta: “Benim gördüğüm kadarıyla ya da benim çalıştığım kulüpler bazında amatörde resmi belge yok. Kendi aranızda() basit bir kağıt üzerinde imza atıyorsunuz sadece. Ama hiçbir şekilde resmiyete kavuşturmuyorsunuz. Bir noter aracılığıyla yapmıyorsunuz. (...)Bundan dolayı da para her türlü; sizin elinizde olan bir şekilde işlemiyor açıkçası. [Basit bir kağıt derken?] Normal A4 kağıdında karşılıklı yapılmış anlaşma. [Taraflar imza mı atıyor bu A4 kağıda?] E tabii. Ben sana diyor senelik bu kadar para taahhüt ediyorum diyor. Siz de tamam diyorsunuz. Şu kadar peşinat alacaksın, aylık da bu kadar maaş. Çünkü resmi bir şekilde sigortalanma durumunuz da yok, neden? Çünkü bu işleri yaparken ekstra başka işlerde çalışan insanlar da var. Amatördeki paralar çok büyük paralar olmadığı için. Ondan dolayı insanlar bu şekilde anlaşma yaparak, hem oradan bir gelir kaynağı elde etmeye çalışıyorlar hem de iş sektöründe, kendi işlerinde maaşlarının sigortasının işlemlerini istiyorlar. [Siz de ek gelir elde etmek için mi</p>	<p style="text-align: center;"><i>Gayrresmi sözleşme</i></p> <p>←</p> <p style="text-align: center;"><i>Sosyal güvence sorunu</i></p> <p>←</p> <p style="text-align: center;"><i>Ek gelir sağlama</i></p> <p>←</p>

yaptınız bu işi?] Tabii, tabii, tabii... **Ek gelir elde etmek için yaptım. Yani birinci derecede benim iş kaynağım değildi amatördeki.** Profesyonelde oynarken öyleydi ama amatöre dönünce öyle olmuyor.”

F(34), amatör futbolcuların ücretlerini kayıt dışı aldığını ifade etmekte: **“Vergi falan yok. Kayıtdışı. [Yöneticilerden mi alıyorlar?] Yöneticilerden alıyorlar. [El altından?] Ya çek veriyorlar çocuklara, ya elden alıyorlar. O şekilde alıyorlar yani. Yani dediğim gibi,(...) yani çıkma, büyük lige çıkma şansı varsa o parayı alıyor, (...)düşme durumu varsa o parayı alıyor. Başka türlü o parayı alamıyor. [Yani?] Anlaştığı paranın üçte birini alıyor yani diğer şekilde. Ya da peşin para aldıysa onu alıyor. Başka alamıyor. [Yönetici vaad ettiği parayı vermezse?]. Kimse alamaz. En fazla şey olur, transfer döneminde başka kulüp değiştirir.** Başka kulübe gider. Mesela transfer olmak için şartlar gayet uygun. 18 yaşını doldurdu mu sporcu istediği yere gidebilir. Serbest.”

6.5 sene 2. ligde, 2.5 sene Bank Asya Liginde oynamış, son 3 senedir Bölgesel Amatör Ligde oynadığını belirten T(33) de söze dayalı anlaşmaların sorunlarından bahsetmekte: **“(…)Yani yüzyüze oluyor genelde. Bir kağıda falan da yansımıyor. [Peki sözlü olarak mı yapıyor bu anlaşmalar?] Evet, evet doğru. [Amatör liglerde oynarken hiç anlaştığınız ücreti alamadığınız oldu mu?] Yani sadece amatörde değil, profesyonel ligde de çoğu kulüpte paramız kaldı.(…)Bütün kulüplerde kalmıştır paramız muhakkak.(…) [Alamazsanız ne oluyor, nasıl hakkınızı arıyorsunuz?] Yani bir şeyimiz olmuyor,(…)Allahtan korkuları varsa veriyorlar, yoksa da kalıyor yani. (...)Bir sözleşmemiz olmuş olsa o zaman talep etme hakkımız oluyor. (...)Yani sözlü olduğu zaman, insafına kalmış, verirse verir, vermezse de...”**

E(34), Amatörde anlaşmaların senet imzalatılarak da yapıldığını belirtmekte: **“(…)Kulüpler kendi adına şey yapıyor. Bir senet düzenliyorlar futbolculara. Gerçi ben öyle senet hiç düzenlemediğim için biraz karlı çıktım da, çünkü kuvvetli gittiğim için.** Bana öyle bir teklifte bulunamadılar.

Kayıt dışı gelir

Alacak sorunu

Sözlü anlaşma

*Sözlü Anlaşma
güvencesizliği*

Senetli anlaşma

Şimdi futbolcuyla anlaşıyor, mesela kaç liraya anlaştı?, 30 milyara anlaştı. 30 milyarlık senet imzalıyor. Çünkü amatörün bir güvencesi olmadığı için, adam bırakır gider diye. **Bir senet imzalıyorlar amatörde genelde.** Yani bırakmasın, o sezonu tamamlasın diye(...). **Çoğu arkadaşımız öyle senet imzalıyor amatör takımlarda.** [Siz senet imzalamadınız mı?] **Ben senet imzalamadığım için işte o devre arası bırakmalarım oldu yani, paranın geri kalanını vermedikleri için bıraktım.** Aynı şekilde bırakan arkadaşlarım da oldu ama senet imzaladıkları için ya o parasını geri verdiler öyle ayrıldılar, ya da devam etmek zorunda kaldılar orada yani. [O zaman senetin güvencesi daha fazla?] **Senet tabii, kulüp kendini güvence altına alıyor. Çünkü amatör takımda bir sözleşme yapamadığı için, futbolcu bırakıp gidebiliyor yani. Hani en azından 1 yıl bırakıyor, öbür sene başka takıma gidiyor yani. 6 ay oynamasa da o aldığı 30-40 milyar para yetiyor ona 1 yıl, idare ediyor sonuçta yani.”**

M(23), BAL liginde bir takımda oynarken parasının bir kısmını alamadığını ancak kulüp ve oyuncuların senet sistemini uygulayarak, kendilerini güvenceye aldıklarını da belirtmekte: “Feriköy’de anlaştığım, total para, primler dahil 7-8 bin lira içeride kaldım. [Bir hak iddia edemediniz mi?] Edemiyorsunuz çünkü sezon başında anlaşmanız sözlü olduğu için yazılı hiçbir karşılığınız yok. **Yani bazı amatör kulüpler senet sistemini uyguluyor. Ya kulüp, oyuncu peşinatı alıp kaçmasın diye senet yapıyor. Ya da oyuncu paramı versinler diye yapıyor(...).**[Kendilerini garantiye alabiliyorlar mı oyuncular senetle?] (...)Oyuncu örnek veriyorum, 10 peşin, her ay da 1500 liraya anlaşıyor. Yönetime diyor ki, benim diyor işte, 2-3 yıl şurada param kaldı diyor. 10 peşini verin bana diyor. Bana da işte, 10 tane, atıyorum 10 sürsün lig; bana 10 tane 1500 liralık senet verin diyor. **Bana her ödeme yaptığımızda ben bir senedimi de size vereyim diyor. Ben diyor, kendimi garanti altına almak istiyorum diyor.** Ama tabii bunu amatörde çok nadir oyuncular yapabiliyor. Yani takımın veya ligin çok etkili adamları yapabiliyor(...).”

E(34), bir kulüpte parasının bir kısmının kaldığını, ancak senet imzalamadığı için sezon bitmeden kulübü bıraktığını; düzenlenen senetlerin,

*Senet
imzalamama*

*Senet
Güvencesi*

futbolcuların sezon bitmeden takımı bırakıp gitmemeleri için kulüp adına bir güvence sağladığını belirtmektedir: “(...) Alamadığım için ayrıldım yani. Dediğim gibi işte, daha önce Ulucak'ta anlaştım. O paranın (...) 20 milyarını aldım. 15'i de kaldı. Onu alamadığım için ayrıldım ben o takımdan. **Senet imzalamadığım için de rahattım yani. Bıraktım gittim. Hiçbir hak talep edemediler.** [Senetler tek taraflı bir güvence sağlıyor o zaman kulüp adına?] E Kulüp de aslında haklı bir yönden. Şimdi o kadar para veriyor. Adam parayı aldım ben nasıl olsa diye, bırakıp çekip gidedebilir. Yani ekstra başka türlü sıkıntılar da oluyor. **Adam düşün yani 30 milyara anlaşmış. 30 milyar parasını vermiş. E adam top oynamıyor, bırakıp gitmek istiyor. Böyle olunca da o adam bu sefer senedi kullanıyor yani.** Bende senedin var(...). Bir de senede şeyi yazıyorlar yani. 1 yıl geçerlidir işte. (...) Bu sezon bitiminde bu senedin bir geçerliliği yoktur filan diye belirtiliyor yani o senetlerde. [Futbolcunun aldığı miktar kadar mı?] 30 bin lira aldı, 30 bin liralık senet imzalıyor; işte sezon sonu geçerliliği yoktur diye bir kağıt düzenliyorlar, üstüne yazıyorlar. Öyle imzalanıyor yani hani, sezon bittikten sonra bir geçerliliği olmuyor o senedin. [Senet iptal oluyor sezon sonunda?] Evet iptal oluyor, maçlar bittikten sonra iptal oluyor, bir hak talep edemiyor. Ama o sezon içinde bırakıp giderse, onu kullanabilir o da işte.”

M(23), amatörde sigorta yapılmadığından bahsetmekte: “**Amatör bir kulüp zaten SSK yapmıyor.** Ama şuna şahit olduğum var. Genelde kulüp başkanları biliyorsunuz(...), bu iş adamları çok nadiren-bu da tabii nadir bir durum- kendi şirketi üzerinden 1-2 futbolcuyu sigorta yaptığını şahit oldum. **Ama yüzde doksandokuzunda sigorta yok. Yani 1000 tane süper amatör topçusu varsa 5 tanesinde vardır, geri kalanda yoktur yani.** [Çok iyi olanlar mı yapıyor?] Ya şimdi bu ilişkiler değişiyor, çok iyi futbolcu olabiliyor örnek vereyim BK, F spordan sonra gittiğim süper amatör kulüp. Burnum kırılmıştı. Normalde benim kendi sağlık sigortam vardı ama ben özel bir hastanede tedavi olmak istedim. Beni özel sağlık sigortası üzerinden mi, tam net hatırlamıyorum. Toplam 4000 lira falan bir ödeme yapmaları gerekiyordu. **Bunu başkan yaptı. Artık kendi özel sağlık sigortası üzerinden mi gösterdi?, beni orada kayıt mı etti?, direkt cepten mi verdi? Ama o sene takımın çok etkili bir adamıydım.** Aynı sene aynı takımda pek kadroya giremeyen bir arkadaş vardı, o

*Senetsiz anlaşma
avantajı*

*Kulübe senet
güvencesi*

Sigorta sorunu

*Özel sağlık
sigortası*

da sakatlık geçirdi, pek ilgi gösterilmedi. Takıma ne kadar faydalı olduğunla biraz alakalı bir durum. Ödemelerin de hakeza öyle.”

K(38), en son oynadığı kulüp başkanının bir sanayi kolunda fabrika sahibi iş adamı olduğunu, bu kişinin futbola ilgisinden dolayı amatör takım kurduğunu belirtmektedir. K'nın üstünde durduğu nokta ise, kulüp başkanının takımdaki futbolcuları kendi fabrikasında da çalıştırıp sigorta yaparak, sportif performanslarına göre işlerine son verme kararı alabilmesidir. Futbolcular gündüz fabrikada çalışmakta, sigortaları fabrika üzerinden yapılmakta, futboldaki performansları kötüye gittiği takdirde işlerine son verilmektedir. K(38), konuyu şu şekilde aktarmaktadır: **“En son kulüp. Bir şahıs. Kendi için bir takım yarattı, amatör takım yarattı. Kendi zevkleri için diyeyim.** Ondan dolayı herkes oynamaya başladı. Bir takım kurdu, ekip kurdu. Bu şekilde insanlara hem iş olanağı sağladı kendi fabrikasında; fabrikasında çalışanlara mesela ekstra amatörde oynadığı için, amatör takımında oynadığı için para vermedi mesela. **Sadece iş sağladı onlara, iş olanağı sağladı. Dışarıdan bizim tarzımızda hem çalışan hem de oynayan kişilere de bu şekilde kağıt imzalatılarak oynamalarını sağladı. Takım kötü gittiğinde de bu insanları artık ben sizinle çalışmak istemiyorum tarzında deyip gönderdi kulüpten. Bunlar da hiçbir şekilde, resmi bir şekilde uğraşmadı arkadaşlar.** [Bu kişi fabrika sahibi dediniz?] Tabii tabii, fabrikatör bir adam. Futbolu çok seviyor. Bundan dolayı da kendine bir amatör takım kurdu. [Bu futbolcular aynı zamanda fabrikada mı çalışıyorlar?] Oynayanların yüzde yetmişini aynı zamanda fabrikada çalışıyorlardı. Yani şu şekilde; iş olanağı sağladı. Ben dedi size transfer ücreti vermem. Gelin fabrikamda çalışın. Hem iş alanı sağlayayım size, hem de kurduğum takımda oynayın. **Birçok arkadaş da zaten, profesyonelde oynamış ya da amatörde oynamış insanlar da aile geçindirmek için ya da para kazanmak için kabul ettiler ve oynadılar.** [Kötü oynayınca fabrikadan da mı çıkarılıyorlar?] Tabii, tabii, tabii. Aynen öyle. Eğer ki takımda istediği verimi sağlayamıyorsa, fabrikanın sahibinin uyarısıyla işten çıkartılıyorlar. Takımdan uzaklaştırılıyor; takımdan uzaklaştırılmak da zaten çalıştığı şirketten de çıkartılması anlamına geliyor. [Takımda kötü oynarsa diğer işini de kaybediyor?] E tabii, aynen öyle. Zaten ben seni takım için

Fabrikatör

← *kulüp başkanı*

Fabrika işçisi

← *futbolcular*

← *İşten çıkarılma*

← *Aile geçindirme*

Sportif

← *verimsizlik*

<p>almıştım. Bundan dolayı da işe sokmuştum. E sen takıma bir şey katmıyorsun. O zaman sen benim fabrikamda da çalışmana gerek yok tarzında bir düşünce. [Gündüz fabrikada çalışıp?] Aynen öyle. Gündüz fabrikada çalışıyorlardı, akşam saatlerinde, -amatörlerde genelde öyledir-, çalışanlar olduğu için amatör takımlarda oynayanlar akşam saatlerinde de antrenman yapıyorlardı.”</p>	<p><i>Akşam antrenman</i></p>
---	-----------------------------------

Tablo 3: Profesyonelden Amatöre Gidenler

<p>6 yıl profesyonel liglerde, 10 yıl amatör liglerde çeşitli takımlarda oynamış olan, BAL ligi takımı Muğlaspor'da antrenörlük yapmış olan E(34), profesyonelden amatör liglere para için döndüğünü ve bu işten para kazandığını belirtmektedir: “Evet kazandık. Zaten şöyle, ilk zamanlarda, tabii o zaman gençlik dönemleriydi. Yetişme amaçlı amatörde oynadık. Sonra profesyonelden döndüğümüzde de para için amatöre döndük yani. Yoksa profesyonelden dönmenin bir şeyi olmuyor yani, bir esprisi olmuyor maddiyat olmayınca. [Profesyonelden amatöre para için mi döndünüz?] Evet evet, ilk amatöre döndüğümde profesyonelden, çok iyi paralara anlaştığımız için döndük. Yoksa tercih edilmez yani amatör. Maddiyat işi sonuçta ya futbol. Bir dönemden sonra maddiyat işi. [Peki profesyonelde kazanamadığımız için mi amatöre döndünüz?]. Ya bir nevi öyle oldu. O zaman İstanbul'da oynuyordum. O sezon bitmişti. Profesyonel takımda biraz daha şey oluyordu artık, paralarımız kalıyordu çünkü sözleşmeye yanaşmıyorlardı profesyonel takımda genelde. Yanaşmıyorlar yani, bir de uzun vadeli atmak istiyorlar sözleşmeyi. Paranın da garantisi olmadığı için amatör daha garanti geliyor. Hem böyle şampiyonluğa oynayan takımlar yüksek paralar da verdiği için, o parayı da garantiye aldığımız için amatörü tercih etmiştim o sene. Böyle bir dönüş yapmıştık yani maddiyattan dolayı hem de garanti para olduğu için. Böyle bir amatöre dönüş yapmıştım. (...)Profesyonelden daha garanti geldi yani. Üçüncü Lige amatörü kıyasladığımız zaman, amatörde şampiyonluğa oynayan takımlar üçüncü ligden daha yüksek paralar harcıyorlar yani. O yüzden</p>	<p><i>Daha fazla gelir için amatöre transfer</i></p> <p><i>Zengin amatör kulüpler</i></p>
--	---

tercih yapmıştım o zaman. [Amatörde daha mı çok kazandınız üçüncü ligden?] Evet yani şampiyonluğa oynayan 2-3 tane takım mesela, kafaya oynayan takımlar iyi paralar harcıyorlar yani. Profesyonel takımlardan daha çok paralar harcıyorlar. [Hangi takımdan gitmişsiniz amatöre?] İstanbul'da Küçükçekmece'de oynuyordum. Oradan İzmir'de Ulucak Belediyespor, Kemal Paşa'ya bağlı, İzmir Kemal Paşa(...)O sene 35 milyar paraya anlaştım ben. [Yıllık mıdır bu 35 milyar?] Ya yıllık şöyle, peşin diye anlaşmıştım 35 milyar. Tabii maç başına primimiz filan da vardı. [Onlar hariç herhalde?] Tabii onlar hariç, peşinat olarak ben 35 milyara anlaşmıştım. [Hangi yıldır?] (...)2006'ydı galiba.”

E(34) amatör bir takımdan başka bir amatör takıma transfer olduğunda da iyi bir ücret aldığını belirtmekte: “Evet aynı şekilde. Ulucak'ta...Nasıl oldu, orada paramın geri kalanı verilmemişti işte orada. **10 milyar civarında bir para verilmediği için ben devre arasında bıraktım o takımı. Ondan sonraki sezon yine İzmir'de bir takım vardı Seferihisar diye. Bu Çeşme-Urta tarafında bir takım(...). Seferihisar Belediye'yle anlaştım, orada da 20 milyar paraya anlaşmıştım o sene.** Yani 2007 senesiydi galiba [Kaçıncı kategorideydi amatörde?] O da öyle, Süper Amatördü. O zaman bölgesel yoktu. Süper amatördü, Ulucak da süper amatördü. Seferihisar da süper amatördü, 1 sene sonra Seferihisar'la anlaştım. İşte 20 milyar paraya anlaştım orayla. Orada da aynı şekilde paramın bir bölümünü alamadım. **Oradan devre arası Isparta Spor'la anlaştım, profesyonel takımla. Tekrar profesyonele dönüş yaptım o sene.**”

2. ve 3. liglerde profesyonel futbol oynamış U(35) 2009 yılında, 3. lig yaş kontenjanı kuralından dolayı mecburen amatör bir takıma gittiğini belirtmekte: “Üçüncü ligde oynuyordum İzmir'de bir takımda şampiyonluğa oynuyorduk. 25 tane gol attım. Ondan sonra ikinci lig takımlarıyla görüştüm. Maç başına oyna, 3 peşin 4 peşin... Geride bakmakta olduğumuz, yükümlü olduğumuz ailemiz var, sorumluluklarımız var. **Mecbur amatörden biraz daha iyi ücret alınca döndük ama amatörde de her şey resmi olmadığı için...**Bugün veririz şu gün veririz, yazılı bir şey yok. İki sene oynadıktan sonra, en sonunda bıraktım

Amatör bir takımdan başka amatör takıma transfer

Profesyonele dönüş

Amatörde yüksek ücret

<p>artık esnaf oldum. [Kontenjan kuralından dolayı mecburen mi gittiniz amatöre?] Evet. [İyi bir ücret aldınız mı amatörden?] O şartlara göre çok iyi değildi yani. Çünkü o kural çıktıktan sonra amatör takımdaki yöneticiler de uyandı tabii. 5 lira peşin alacağımız yerde 1 lira 2 lira peşin almış olduk [Bunu kullandılar mı amatördeki yöneticiler?] Kesinlikle.”</p>	<p style="text-align: center;"><i>Yaş kontenjanı</i> <i>Kuralı</i></p> <p>←</p>
---	---

Tartışma ve Sonuç

Araştırmadan elde edilen verilerden yola çıkarak kategorileştirilen temalar 3 başlık altında incelendi. Bu temalar, amatörde futbol oynamış ve şu an oynamaya devam eden kişilerle yapılan derinlemesine görüşme kayıtlarının, kavramsal bağlam dahilinde ve görüşme soruları kapsamı göz önüne alınarak ayıklamaya tabi tutulması sonucunda oluşturuldu. Tekrar edecek olursak sırasıyla “*Gelir sağlama*”, “*Sosyal Güvence Yoksunluğu*” ve “*Profesyonelden amatöre gidenler*” başlığı altında temalaştırıldı.

Her temanın kapsamı dahilindeki veriler ise içerik çözümlemesine tabi tutularak, ifadelerin ana fikir veya kavramsal içeriğini yansıtan kodlara dönüştürülmeye çalışıldı. Görüşülen kişilerin konuşma sürecindeki uzun ifadelerinin akıcılığını bozmamak, çeşitli göze çarpan ifadeleri bağlamsal anlamından soyutlamama kaygısıyla uzun tutulan ifadeler, kodlama işlemiyle ham veriden işlenmiş veriye dönüştürüldü. Alan araştırmasının sosyal bilim paradigmasıyla neredeyse hiç yapılmamış olduğunun gözlemlendiği amatör futbolun iş sürecine dair ana temalar ve alt temaların ortaya konulmasının, konuya ilişkin yeni araştırmalar ve literatür için çeşitli sorunsal ve değişkenleri sunduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, ilk olarak göze çarpan öge, amatör futbolcuların bu işten gelir sağladığının bulgulanmasıdır. Öyle ki amatör futbolcu olan deneklerin söylemelerinden, kimisinin memur maaşına yakın bir aylık ücret⁴ aldığı ve bunun haricinde de transfer peşinatı aldığı görülmektedir. Amatör spor kategorisinden gelir sağlanması ya da amatör futbolun hayatın idamesindeki pragmatik yönünün, amatörlük kavramının “profesyonel karşıtı” anlamının da sorgulanmasına neden olacağı açıktır. Bu aşamada amatörlüğün “yapısöküm”⁵ uğratılması gerektiği; amatörlüğün sadece

⁴2014 yılı Ocak ayında en düşük memur maaşı, 2025 TL olarak belirtilmektedir. Bkz. <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/ekonomi/121774.aspx>

⁵Jacques Derrida'nın yöntemi. “Bir metnin varsayımları, kategorileri, farklılıkları, sınırları boşlukları sorgulanırken bu metni okumalar ve öğrenmeler sırasında birikmiş olanların dışında olası başka anlamlara açmak”. Bkz. Roger Pol-Droit,

söylemsel ya da epistemolojik bağlamda tezahür ettiği ancak ontolojik zeminde gerçekleşmediği ortaya çıkmaktadır. Amatörlüğün serbest zaman ya da hobi unsurunu taşımakla beraber; “profesyonellik” yani meslekleşme eğilimi içerdiği söylenebilir. Huizinga’nın (2006:25) belirttiği gibi, “oyun” faaliyetinin insanın isterse ihmal edebileceği, boş zaman içinde yapılan “keyfe keder” ve asıl hayattan kaçma yolu sunan geçici bir faaliyet olduğunu akla getirdiğimizde, “amatörlük” ve “oyun” arasında iddia edilebilecek kavramsal örtüşmenin toplumsal gerçeklik zemininde bozuma uğradığı görülmektedir. Amatörlüğün işleyişte profesyonellik-gelir unsuru içerdiği oranda, kendisine yüklenen kavramsal içeriğinden kopuş göstereceği açıktır; bu noktada da kavramsal bir çözülme durumuyla karşılaşmaktadır. Amatörlüğün profesyonellekle bire bir örtüşme iddiasını ileri sürmemekle beraber; amatör futbolculuğun çalışma hayatının unsurlarını kazanmasıyla bu kavramın içeriğinin işleyişte sönümlenmesi, belirgin bir eğilim olarak göze çarpmaktadır.

Araştırmadan elde edilen verilerde göze çarpan ikinci bulgu, “*Sosyal Güvence Yoksunluğu*” temasının ana değişkenini oluşturan, amatör futbolcuların kulüple yaptıkları sözlü anlaşmalardır. Deneklerin de belirttiği gibi, sözlü anlaşmaların yüz yüze, yönetici-futbolcu arasında karşılıklı söz vermeye ve güvence dayalı olarak yapılan, gayri resmi özellik arz eden anlaşmalar olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan bu anlaşmalar sonucunda alınan ücretlerin “*kayıtdışılık*” unsurunu içerdiği göze çarpmaktadır. Kayıt dışı gelirin temel özelliği, vergiye tabi olmaması ve herhangi bir resmi işleme uğramamasıdır. Bu anlaşmaların bazı deneklerin de belirttiği üzere A4 kağıdına karşılıklı imza atılarak yapıldığı, taraflara herhangi bir yasal sorumluluk getirmediği görülmektedir. Ücretlerin miktarında yapılan sözlü anlaşma sonrası futbolcunun anlaştığı miktarın bir kısmının kulüp tarafından verilmemesi durumunda, anlaşma hukuki bir belgeye dayanmadığı için her hangi bir hak talebinde bulunulamadığı ortaya çıkmaktadır. Deneklerin de deneyimlerini belirttiği üzere, çoğunun, sözlü anlaşmanın güvencesizliğinden dolayı kulüpte parasının kaldığı görülmektedir. Amatör futbolcularla kulüp arasında yapılan bir diğer anlaşma türünün ise “senetli anlaşmalar”⁶ olduğu görülmektedir. Bu senetlerin futbolcu ya da kulüp için kısmen güvence sağladığı; sözlü anlaşmaya nispeten taraflara sorumluluk yükleyerek yaptırım gücü kazandığı göze çarpmaktadır.

Sosyal güvence yoksunluğu teması altında bir diğer göze çarpan alt tema ise, denekler tarafından amatör futbolda sigorta olmadığının belirtilmesidir. Amatör futbolun mesleki

20. Yüzyıla Yön veren 20 Büyük Filozof, Fr Çev: İsmail Yerguz, 1. Baskı, Say Yayınları, 2013, S.224. Bu kavram “Yapı-bozumu” olarak da ifade edilmektedir. Bkz. E.C Cuff, W.W. Sharrock, D.W. Francis, Sosyolojide Perspektifler, Çev: Ümit Tatıcan, 1. Baskı, Say Yayınları, İstanbul, 2013, s. 319

⁶ Senede dayalı anlaşmaların taraflara yeterli güvenceyi sağlamadığına ilişkin fikirler de ileri sürülmektedir.

Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://blog.milliyet.com.tr/hak-ve-alacaklarimizin-teminati-senet-turkiye-de-hicbir-hukmu-olmayan-k-git-parcasidir/Blog/?BlogNo=367709>

(profesyonel) sözleşmelere dayanmayan enformel örgütlenmesinin, bu işten gelir sağlayan futbolcuların emeğine dair bir güvencesizlik yarattığı, amatör futbolcuların sigortalanmadığı görülmektedir. Amatör futbolun resmi mevzuatından dolayı futbolcuların sigortalanmaması durumunun genel bir eğilime işaret etmesinin yanında, bazı iş adamı kulüp başkanlarının faaliyet gösterdiği iş alanında futbolcuları sigorta yaptığı ve başkanlığını yaptığı kulüpte de futbolcu olarak istihdam ettiği görülebilmektedir. Deneklerden birinin de belirttiği gibi, başkanların kulüpteki iyi futbolculara kimi durumlarda sağlık sigortası da yapabildiğine rastlanmaktadır. Bu istisnai durumların dışında amatördeki emek üretim sürecinde bir sosyal güvencesizliğin belirgin bir eğilim olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu ise profesyonel liglerden amatör liglere yapılan transferlerdir. Deneklerden birinin, profesyonel takımda oynarken amatör takıma transfer olmayı daha fazla para verdikleri için tercih ettiğini ve iddialı amatör takımların üçüncü lig takımlarından daha fazla para verdiğini vurgulamasının; amatördeki iddialı takımların profesyonelden gelen futbolculara ilgisine işaret ettiği söylenebilir. Amatör kümede iddiası ve hedefi olan kulüplerin, daha üst ya da profesyonel liglere çıkma amacıyla; profesyonel futbolu 3. ligdeki yaş kontenjanı⁷, daha fazla para kazanma vs. sebeplerden dolayı bırakmak durumunda kalan futbolculara istihdam fırsatı yarattığı görülmektedir. Özellikle Bölgesel Amatör Ligde (BAL), profesyonel liglerden futbolcu ve antrenör transferlerine⁸ tanık olunmaktadır. Bazı iddialara göre bu ligdeki futbolcular üçüncü ligden daha fazla kazanç elde etmektedir⁹. BAL ligine profesyonel liglerden gelen transferler, bir dönem Süper Lig kategorisinde oynamış olan futbolculara kadar uzanmaktadır¹⁰. Amatörde alınan yüksek

⁷ Yaş kontenjanı, TFF tarafından futbolun gençleştirme projesine yönelik bir adım olarak kurala dönüştürülmüştür. Ancak bu uygulamanın özellikle 3. Lig futbolcuları için kadro dışı kalma ve profesyonel futbolu bırakma gibi olumsuz sonuçları meydana gelmiştir. Profesyonel 3. ligde 25-30 yaş arasında olan en fazla 6 futbolcuyla sözleşme imzalanabilmekte ancak bu futbolcuların içinden en fazla 4 kişi aynı anda sahada olabilmektedir. Bu uygulamadan dolayı kimi futbolcuların kadro dışı kalması sonucu amatör kümenin bu futbolcular için yeni bir istihdam fırsatı yarattığı gözlemlenmekle beraber amatör kümede de yaş kontenjanı uygulamasının benzer sonuçlara yol açtığı görülmektedir. Bkz. <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=285&ftxtID=4049>

⁸ Süper ligde uzun yıllar futbol oynamış ve en son Ankaragücü'nde antrenörlük yapan Hakan Keleş de Bitlis'in BAL liginde Tatvan Gençlerbirliği Spor Kulübü'ne antrenör olarak transfer edilmiştir. Bkz. <http://www.showhaber.com/amatör-lig-takimina-süper-ligden-teknik-direktor-transfer-edildi-haberi-599497h.htm>, 16.09.2012, Erişim Tarihi: 20.11.2013

⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Şahin Özmen, Bölgesel Amatör Ligin statüsü kulüpleri batağa sürüklüyor-1, <http://www.sorgunpostasi.com/?p=12483>, 21 Kasım 2012, Erişim tarihi: 30 Kasım 2013

¹⁰ Süper Ligdeki güçlü takımlardan Bursaspor'un eski milli futbolcusu ve süper ligde gol kralı olan Okan Yılmaz da, üçüncü lige çıkmayı hedeflediği belirtilen BAL kategorisindeki Altınova Belediyespor kulübüne transfer olmuştur. <http://www.sabah.com.tr/Spor/FutbolDiger/2012/01/03/süper-ligin-krali-amator-ligde>, 03.01.2012, Erişim tarihi: 28.11.2013

transfer ücretlerinin sadece BAL kategorisine haiz değil, alt kategoride bulunan süper amatör ligde de söz konusu olabildiği gözlemlenmektedir¹¹.

Son tahlilde amatör futbolun işleyişinin amatörlük kavramıyla örtüşmediği; profesyonel liglerde olduğu gibi futbolcuların bu işten geçimlerini sağladıkları ya da yan gelir elde ettikleri görülmektedir. Amatör kategorinin profesyonelden farklılaştığı temel unsurun “kayıt dışılık” özelliğinin olduğu görülmektedir. Amatör futbolun profesyonel oyuncular tarafından tercih edilebilmesi, profesyonelden amatör kulüplere yapılan yüksek ücretli transferler amatör liglerin, amatörlükten ziyade alt profesyonel ligler gibi işlediğini akla getirmektedir. Amatör futbolculuk sürecinde de çalışma hayatında var olan emek-sermaye gerilimi ve sosyal güvence vb. başat sorunlara rastlandığı gözlemlenmektedir.

Yararlanılan Kaynaklar

- Bucak, E. (2013). *Amatöre de sözleşme gerek.* 30.10.2013, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/efkan_bucak/amatore_de_sozlesme_gerek-1158054, Erişim Tarihi: 24.11.2014.
- Erkal, M., Güven, Ö., Ayan, D. (1998). *Sosyolojik Açıdan Spor*, İstanbul: Der Yayınları, Genişletilmiş 3. Basım.
- Fişek, K. (2003). *Sporun Anatomisi*, İstanbul: YGS Yayınları.
- Glaser, B., Strauss A.L (1967). *Discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine.
- Güloğlu, T. (2005). The reality of informal employment in Turkey, Cornell University ILR School, *Visiting Fellow Working Papers*.
- Huizinga, J. (2006). *Homo Ludens: Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme*, Çev: Mehmet Ali Kılıçbay, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2. Basım.
- Kümbetoğlu, B. (2008). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*, İstanbul: Bağlam Yayınları, İkinci Basım.
- Yıldırım, A., Şimşek H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 7. Baskı.

¹¹ Diyarbakır ili süper amatör ligindeki bazı takımların profesyonel ligden gelen futbolculara 200 ile 500 bin TL arası transfer ücreti verdiği ileri sürülmektedir. Diyarbakır1968 Spor'daki futbolcuların aynı zamanda İş Kur'un Toplum Yararına Çalışma Programı çerçevesinde 1 yıl boyunca işe alındığının belirtilmesi de amatör ligdeki sosyal güvence sorununa, dışarıdan üretilen bir çözüm olduğu görülmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Diyarbakır Süper Amatör Futbol Ligi Profesyonel Ligleri Aratmıyor, <http://www.haberler.com/diyarbakir-super-amator-futbol-ligi-profesyonel-5207816-haberi/>, 23.10.2013, Erişim tarihi: 03.11.2013

Extended English Abstract

Sports or any other activity done in an amateur context, imposes a meaning of “anti-professional” to aforementioned activity. These activities rather than occupational or providing income oriented content; reflects the view of doing for pleasure, a leisure time activity besides “work”. However, observations from the field that the amateur categories of football was made “profession” and “income” oriented indicate that amateurism in the actual working is experiencing a break from conceptual content. It is seen that football players in the amateur leagues do this work orienting sustaining their lives as a professional activity and amateur football is an working area of providing informal income. This situation shows amateurism carries an element of “hidden professionalism” and wins professionalization trend. The purpose of this research is “to describe the process of providing income from this work of football players in amateur football leagues and to put forward specific problematics concerning this process”. Should be stated the data obtained from the research is limited to subjective experience of the subjects; expected to be functional in terms of detecting clues relevant to topic concerning specific trends.

The research, have been designed by qualitative methods. By applying qualitative method, it is aimed to elicit working processes that includes providing income, informal agreements, transfers and social security problems in amateur football. The reason of why the "Interview Techniques" used in this research is the most common techniques used in qualitative research surveys, is that it eliminates the limitations that exist in questionnaire etc. quantitative techniques. Given the originality of the research topic, "depth interview" technique which makes taking a lot of data from a few people possible, seems to be functional also in terms of the purpose of the research. Through "depth interview"s made with subjects, contingent situations regarding the problematic of the research were asked to reveal. Based on this goal "semi-structured in-depth interview" was conducted with 7 people who have experience of playing football in amateur leagues. Width of the sample is determined by "theoretical sampling" which is developed by Glaser ve Strauss (1967). In this sampling method, the number of subjects and the width of sample that will be included in the research are determined by the start of repeating of repetitive concepts and problematic in the process of interviews. Coming into focus of emerging variables and concepts related to content of topic by repeating, provides a basis for limiting the subject number of sample.

The first stage of analyzing qualitative data obtained from subjects begins with transferring interviews recorded by voice recorder to a computer and then converting them to a text. After interview records of subjects conversion into written text was subjected to content analysis and then within the scope of the purpose of the research were categorized under certain main themes. Considering ideas and concepts reflected in the text of each of the main themes' own scope, was subjected to encoding process. With this operation, the raw data are intended to be converted to the processed data.

The data obtained from the research were subjected under 3 titles by “*Income providing*”, “*Social Security Deprivation*” and “*Departure from professional to amateur*” categorization. The first conspicuous situation in the research is providing income from playing football as amateur. The status of providing income, bring to mind, rather than an amateur activity, more professional in other words a professional activity. It is emerged that this aspect of conceptual content or epistemology of amateurism should be subjected to questioning or “deconstruction” because of contradictory situation created in the functioning of amateurism. Not claiming playing amateur football properly one to one correspond to professionalism, it is standing out that by carrying

income element concerning working life, the amateur football category in terms of “amateurism” concept gets fading and moves away from the context of play.

The second finding conspicuous in the research is informal agreements in the form of “verbal agreement” that amateur football players made with clubs which constitutes the main variable of the theme of “*Social Security Deprivation*”. As noted by the subjects verbal agreements are agreements made between the administrator and football player face to face, based on mutual promises, are not based on any official document. It is seen that these agreements which are carrying the element of informal income in terms of football players don’t bring any legal liability and assurance and football players are experiencing account receivable problem. It is outstanding that another type of agreement between amateur football players and club administrators is “notes agreements” which has relatively more enforcement power towards parts. Other noticeable element under the same theme, as indicated by the subjects is the “lack of insurance”. Insurance deprivation, in terms of social security problem as experienced by amateur football players, carry weight with verbal agreements.

Another important finding of the research is the transfers from professional leagues to the amateur leagues. As will be understood from the words of the subjects who have experience of transferring from the third league to amateur leagues; it is observed that some of the amateur clubs give more money than third league teams, some football players are transferring to an amateur team in order to earn more money, some are compulsorily transferring to an amateur team because of the rule of age quota in third league. Such that in transfers of some Regional Amateur League (BAL) teams, national football players who played in Super League category can be seen. It is propounded that ambitious clubs in Regional Amateur League (BAL) and Super Amateur League give high transfer fees.

It is seen in the final analysis, the ontology of playing amateur football, does not overlap with the concept of “amateurism” so that its epistemology; these football players do this as a profession as well as professional football players or benefit as perk area. The context of differentiation of income of amateur football players which they provide from this profession, from the professional category constitutes the property of “informality”. Some teams in amateur leagues being preferred because of giving high fees to football players who come from professional category and amateur leagues being an employment area in maintenance of life, bring mind that these area process such as sub-professional leagues. Such that, also in amateur football capital-labor disputes and social security problems which are existing in working life are observed.